

1 ALGEMEEN

1.1 Procedure en proces

Voor de ontwikkeling van Windpark Agro-Wind Reusel wordt de procedure van een milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De m.e.r. is een instrument om bij besluitvorming over een project of plan, zoals de herziening van een bestemmingsplan voor de realisatie van een windpark, het milieubelang op een volwaardige manier te onderzoeken. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (hierna: NRD) markeert de start van de m.e.r.-procedure. De NRD bevat informatie over onder meer het project, het relevante beleidskader, de te onderzoeken alternatieven (locatie en hoogte) en de mogelijke milieueffecten met bijbehorende beoordelingscriteria.

De NRD is formeel ingediend op 26 februari 2018. In een aanvullende notitie is op 27 februari 2018 een memo gepubliceerd over de gevolgen van het nabijgelegen Windpark De Pals op Windpark Agro-Wind Reusel. De NRD heeft van 8 maart 2018 tot en met 19 april 2018 ter inzage gelegen bij de gemeente Reusel-De Mierden. In die periode heeft de gemeente de onderstaande 11 zienswijzen ontvangen. De zienswijzen zijn geanonimiseerd en vervolgens van antwoorden voorzien.

1. Inwoner Reusel
2. Diverse inwoners Reusel
3. Gemeente Bladel
4. Gemeente Mol (België)
5. Provincie Antwerpen (België)
6. Inwoner Reusel
7. GGD Brabant
8. Inwoner Reusel
9. Inwoner Reusel
10. Stichting Groen Kemperland en Stichting Milieuwerkgroep Kemperland
11. Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Bij de beantwoording van de reacties hebben we gebruikgemaakt van een tabel. Bovenaan de tabel staat het nummer van de reactie-indiener. De eerste kolom geeft het volgnummer weer van (een onderdeel van) de zienswijze. In de tweede kolom wordt de zienswijze samengevat weergegeven. Ons antwoord op de zienswijze is opgenomen in de derde kolom, waarbij de zienswijze integraal is beoordeeld hoewel deze is samengevat. Ten slotte is onderaan elke tabel aangegeven of de reactie heeft geleid tot een wijziging van de NRD.

1.2 Vaststelling NRD

De NRD vormt de basis voor het op te stellen MER. De uitkomsten van het MER worden gebruikt bij het opstellen van het inpassingsplan en de vergunningen. Het MER zal te zijner tijd samen met de ontwerpen van het inpassingsplan en de vergunningen ter inzage worden gelegd.

1.3 Anonimisering

Op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens is het niet toegestaan de persoonsgegevens (NAW-gegevens) van natuurlijke personen te verwerken zonder bijvoorbeeld een wettelijke grondslag, dringende noodzaak of toestemming van de betreffende personen. Daarom noemen wij niet alle indieners van zienswijzen in deze zienswijzenota bij naam.

2 ZIENSWIJZEN

Zienswijze 1 – Inwoner Reusel

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
1	Indiener geeft aan dat de B&W en Raad de gehele bevolking misleid door geen openheid te geven over de opdracht van de energietransitie en de wijze waarop een ambtenaar ondernemers heeft geselecteerd voor de ontwikkeling van het windpark.	Het College herkent zich niet in het hier geschetste beeld. De gemeente heeft geen enkele rol gespeeld in de ontwikkeling of promotie van het initiatief. Dit is volledig ontstaan vanuit de ondernemingszin die in de vereniging zelf zit. Wel is na verloop van tijd, tijdens de ontwikkeling van het initiatief contact geweest, zoals dat altijd gebeurt als een initiatiefnemer bij de gemeente komt met een initiatief of idee.
2	Indiener vraagt om gelijkheidsbeginsel voor alle ondernemers en vraagt om energieopwekkingsalternatieven in openbaar debat inzichtelijk te maken.	De gemeente heeft de verschillende opwekkingsalternatieven meerdere malen naast elkaar gezet. Hierbij is geconcludeerd dat om in de gevraagde energiebehoefte te voldoen een mix van zon, wind en geothermie noodzakelijk is om energieneutraal te kunnen worden. De gemeente biedt dan ook elk initiatief de ruimte om zich te ontwikkelen indien dit gebeurt binnen de regels die daarvoor zijn opgesteld.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 2 – Diverse inwoners Reusel

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
3	Indieners vragen om een betere afweging van belangen en deze expliciet zichtbaar te maken in de milieueffectrapportage.	De milieueffectrapportage heeft tot doel om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de belangenafweging voorafgaand aan het te nemen besluit over de ontwikkeling van dit windpark. In het MER worden de in de notitie reikwijdte en detailniveau genoemde aspecten nader uitgewerkt en toegelicht.

4	Indieners stellen dat plannen (samen met andere ontwikkelingen) op gespannen voet staan met de natuur, het milieu en het toerisme.	De milieueffectrapportage heeft tot doel om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de belangenafweging voorafgaand aan het te nemen besluit over de ontwikkeling van dit windpark. In het MER worden de in de notitie reikwijdte en detailniveau genoemde aspecten nader uitgewerkt en toegelicht.
5	Indieners constateren een verzameling van overlast in Reusel Zuid, verdere belemmering van het woongenot, waardevermindering woningen en mogelijk verdere toename overlast door toekomstige plannen	In het MER worden de in de notitie reikwijdte en detailniveau genoemde aspecten nader uitgewerkt en toegelicht. Waaronder mogelijke hinder van geluid, slagschaduw en visuele hinder (landschap en licht). Dit wordt in het licht van de huidige situatie beschouwd, waarna de effecten inzichtelijk worden gemaakt.
6	Indieners verzoeken het beperken van de te onderzoeken scenario's tot alternatief 2a.	De initiatiefnemers zijn voornemens om alle gepresenteerde alternatieven in het MER nader te beoordelen op milieueffecten. Alleen door het onderzoek naar de effecten van alle alternatieven kan tot een gewogen beoordeling worden gekomen.
7	Indieners vragen om vaststelling dat er geen verder windprojecten worden gestart/onderzocht in Reusel zuid.	Het college begrijpt de zorgen die er leven in de omgeving, maar kan dit niet toezeggen. De komende periode wordt nader onderzocht wat de mogelijkheden zijn in de Kempen voor andere windenergie projecten.
8	De indieners vragen om onderzoek naar een Kempenbreed plan. Eerst dient een plan-mer voor de Kempen te worden opgesteld.	Op het moment dat er een initiatief ingediend wordt, moet de gemeente daar een beslissing over nemen. Er heeft een eerste positieve beoordeling plaats gevonden of de locatie ruimtelijk geschikt is voor windenergie. Het initiatief is voorgelegd aan de gemeenteraad en die heeft het college de opdracht gegeven dit plan verder uit te werken en de raad en het college heeft hiervoor kaders meegegeven. Daarnaast wordt er Kempenbreed onderzocht waar andere mogelijkheden voor zon en wind liggen. Dit wordt met een aparte procedure onderzocht. De

		uitkomsten hiervan worden in een plan MER beoordeeld.
9	Geen coördinatie-regeling van toepassing verklaren i.v.m. zorgvuldigheid	Vanuit de initiatiefnemers is gevraagd de coördinatie-regeling wel toe te passen. Het college heeft de voor- en nadelen hiervan afgewogen en de conclusie getrokken dat er grote voordelen zitten aan het van toepassing verklaren van deze regeling voor zowel de initiatiefnemers als andere belanghebbenden. Daarom hebben we hierover een positief advies bij de gemeenteraad voorgelegd die hierover een beslissing moet nemen. Ongeacht welke procedure doorlopen wordt, wordt dit proces zorgvuldig uitgevoerd.
10	Indiener verzoekt om de NRD op basis van de zienswijzen aan te passen en vervolgens de aangepaste NRD, inclusief zienswijzen ter goedkeuring voor te leggen aan de gemeenteraad.	De raad heeft opdracht gegeven aan het college om het proces verder uit te werken. Het vaststellen van de zienswijze notitie en de NRD zijn daar een integraal onderdeel van. Het college gaat de raad hierover informeren, zodat zij hierin meegenomen worden.
11	Indieners vragen om onderzoek naar landschappelijke aanpassingen om effecten weg te nemen.	De effecten ten aanzien van landschap worden in het MER onderzocht.
12	Indieners vragen om evenwichtig onderzoek naar pro's en contra's.	Alle in de notitie reikwijdte en detailniveau gepresenteerde aspecten worden onderzocht in het MER. De effecten worden inzichtelijk gemaakt en beoordeeld aan de hand van het nader vast te stellen beoordelingskader.
13	Indieners vragen om leges en afdrachten gelijk handelen als in het Eneco-project.	Elke bouwaanvraag dient leges te betalen op basis van de legesverordening. Dit gebeurt ook bij dit plan en op basis van de nu geldende legesverordening. Daarnaast dient ook aan andere beleidskaders te worden voldaan, waardoor er vanuit het initiatief ook een bijdrage gedaan wordt in Duurzaamheid, leefbaarheid en het landschap.
14	Indieners verzoeken niet het bestemmingsplan maar de structuurvisie 2018 als afwegingskader gebruiken.	Het bouwplan dat wordt ingediend wordt getoetst aan de vigerende ruimtelijke kaders, waaronder het bestemmingsplanen en aan andere

		beleidsstukken zoals de structuurvisie. Als tijdens de looptijd van het project beleid wordt aangenomen, dan dient het plan ook daarop te worden getoetst. Dit wordt meegenomen in de nog op te stellen ruimtelijke onderbouwing van het project.
15	Windturbines hoger dan 150 zouden ter bescherming van het gebied niet geplaatst mogen worden. Indieners verzoeken een variant op te nemen met turbines kleiner dan 150m i.v.m. de verplichte hindernisverlichting	De realisatie van windturbines met een lagere tiphoogte wordt door de initiatiefnemers als economisch niet haalbaar gezien. Dit is de gemeente ook gebleken uit consultatie van diverse onafhankelijke experts. De effecten van luchtvaartverlichting en mogelijke mitigerende maatregelen zullen in het MER onderzocht worden.
16	De indieners verzoeken de business case openbaar te maken.	De business case van een windpark bevat bedrijfsgevoelige informatie. De initiatiefnemer kan daarom deze gegevens niet publiekelijk maken.
17	De indieners vragen dat de toegezegde "paal", die wordt opgericht voor de beeldvorming van de toekomstige windturbines, met gelijke hoogte als geplande turbines en deze van verlichting voorzien.	De landschappelijke effecten zullen door middel van visualisaties inzichtelijk worden gemaakt en op toepasselijke wijze worden gepresenteerd, waardoor de effecten voor omwonenden inzichtelijk worden gemaakt.
18	De indieners stellen dat varianten 2a en 2b niet in de raadsnotie passen n.a.v. het principeverzoek.	Een derde lijn wordt gezien als onderdeel van de uitwerking.
19	De indieners verzoeken de bevindingen van de windmolens aan de "Laarakkerdijk" qua maatschappelijke impact, milieu, natuur en landschap mee te nemen.	De milieueffectrapportage wordt uitgevoerd op basis van de meest recente kennis.
20	De indieners vragen het NRD expliciet te maken zodat geen ruimte is voor vaagheden.	In de notitie reikwijdte en detailniveau worden de aspecten benoemd die in het MER nader worden onderzocht. Tevens wordt het beoordelingskader gepresenteerd. De volledige uitwerking en toelichting van dit beoordelingskader vindt echter plaats in het MER.
21	De indieners vragen op te nemen hoe het wettelijke kader vertaald wordt m.b.t. slagschaduw.	Het aspect slagschaduw wordt in het MER nader onderzocht en beoordeeld. Het beoordelingskader zal op dit aspect nader ingaan op het wettelijk kader, alsmede in slagschaduwhinder in het

		<p>algemeen.</p> <p>De wettelijke norm bepaalt dat een stilstandsvoorziening nodig is indien gemiddeld 17 dagen per jaar meer dan 20 minuten slagschaduw op een woning plaatsvindt. In de onderzoeken zal een inzicht worden verkregen naar de woningen waar de norm mogelijk overschreden kan worden, door te achterhalen waar op jaarbasis 5 uur en 40 minuten (17 keer 20 minuten) of meer slagschaduw kan optreden. In deze berekening wordt geen rekening gehouden met de 'drempelwaarde' van 20 minuten per dag.</p>
22	De indieners stellen dat voldoen aan de voorwaarden uit de motie niet automatisch goedkeuring van de Raad betekent.	De raad heeft besloten om een positieve grondhouding te hebben ten opzichte van het principeverzoek en het college dit verder uit te laten werken binnen de daarvoor noodzakelijke voorwaarden. Tevens is in de motie bepaald dat de raad bij het nu innemen van een initiële grondhouding geen voorschot mag en kan nemen op de uiteindelijke beoordeling en weging in de vorm van een formele eindbeslissing (o.a. afwijking van het bestemmingsplan); Het definitieve plan wordt ter beoordeling voorgelegd aan de raad.
23	De indieners verzoeken de Raad de inhoud te controleren op de juridische correctheid.	De gemeenteraad dient een verklaring van geen bedenkingen af te geven alvorens het College kan besluiten over de nog in te dienen vergunningaanvraag.
24	De indieners stellen dat het NRD een foutieve weergave geeft over de gesprekken tussen VHTAC en omwonenden.	Het alternatief, bestaande uit drie lijnen is na overleg met de omwonenden ontwikkeld. De gemeente is niet bij deze gesprekken aanwezig geweest. De NRD vermeldt niet dat de omwonenden hier de voorkeur aan geven. De alternatieven met drie lijnen zijn toegevoegd nadat is aangegeven dat omwonenden de voorkeur geven aan een zo zuidelijk mogelijk gelegen

		opstelling. De initiatiefnemers hebben deze voorkeur vertaald in alternatief 2a.
25	Indieners stellen dat de gebruikte definitie voor de omwonenden niet correct is	<p>In de notitie reikwijdte en detailniveau wordt enkel gesproken over direct-omwonenden. Van deze term is tevens een definitie opgenomen. Naast deze direct-omwonenden, is er uiteraard sprake van omwonenden van het windpark.</p> <p>In onderling overleg is geprobeerd tot een definitie te komen die alle partijen juist aanduidt en waar iedereen zich in kon vinden. Dit heeft niet geleid tot een voor iedereen aanvaardbaar alternatief. Uiteindelijk is gekozen voor direct omwonenden, waardoor duidelijk is dat er onderscheid gemaakt wordt tussen de mensen die direct rondom de windmolens wonen en onderdeel uitmaken van de vereniging en alle omwonenden die rondom de windmolens wonen.</p> <p>In het MER wordt ten aanzien van direct-omwonenden en omwonenden geen onderscheid gemaakt.</p>

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 3 – Gemeente Bladel

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
26	De indiener vraagt welke effecten Windpark Agro-wind Reusel en Windpark de Pals op elkaar hebben en wat de effecten op de omgeving zijn. In de NRD staat beschreven dat deze effecten goed worden onderzocht.	De effecten van de beide initiatieven worden in onderlinge samenhang onderzocht.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 4 – Gemeente Mol (België)

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
27	De indiener stelt dat het NRD een positief advies krijgt op voorwaarde dat de effecten op het Natura 2000-gebied 'de Kleine Nete' worden onderzocht.	Deze effecten worden onderzocht.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 5 – Provincie Antwerpen (België)

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
28	De indieners verzoekt een hoofdstuk over grensoverschrijdende effecten op te nemen met aandacht voor het vogelrichtlijngebied 'De ronde put' en habitatsrichtlijngebied 'Vallei de kleine Nete'.	Deze effecten worden onderzocht.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 6 – Inwoner Reusel

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
29	De indiener stelt dat er geen vertrouwen in politiek is door wijziging van beleid windenergie in Reusel zuid.	Beleid is de koers die een overheid uitzet voor de komende jaren. Beleid is echter niet statisch en in beton gegoten en wordt als daar aanleiding voor is aangepast. In dit geval zijn er de afgelopen jaren veel zaken veranderd. Zo wordt steeds duidelijker dat de klimaatverandering sneller gaat dan we willen, wordt de gastoevoer uit Groningen door alle aardbevingen versneld afgebouwd en is door Nederland een klimaatakkoord ondertekend waarin staat dat we in 2050 klimaatneutraal moeten zijn. Dit vergt de komende jaren flinke inspanningen zowel in het beperken van

		het gebruik van energie als het versneld opwekken van duurzame energie. Dit alles heeft ertoe geleid dat het beleid op dit punt is aangepast.
30	Indiener stelt dat er geen vertrouwen in initiatiefnemers is door het toevoegen van een derde lijn en twijfel over (milieu)effecten op de dieren in natuurgebied de Reuselse Moeren.	De effecten van de hier benoemde 'derde lijn' worden in het MER nader onderzocht.
31	Indiener stelt een alternatief voor met turbines op het Kempisch bedrijventerrein en langs de A67.	Vanuit de vijf Kempengemeenten gezamenlijk wordt als vervolg op de Notitie grootschalige wind- en zonne-energie De Kempen een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar wenselijke locaties voor zonparken en windturbines. Na de uitvoering van dit haalbaarheidsonderzoek is meer inzicht in wenselijke (andere) locaties voor windparken.
32	Indiener stelt dat geluids- en slagschaduwrapporten van de windmolens op de Laarakkerdijk niet deugden. Mogelijk is dit nu weer het geval	De effecten ten aanzien van geluid en slagschaduw zullen in het MER worden onderzocht. In het kader van de vergunningaanvraag dient aangetoond te worden dat aan de wettelijke bepalingen voldaan kan worden.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 7 - GGD Brabant

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
33	De indiener adviseert om bronmaatregelen te nemen (geluid, afstand) zodat leefklimaat positief wordt beïnvloed danwel door isolatie van woningen het leefklimaat binnen te verbeteren.	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld.
34	De indiener verzoekt inzichtelijk te maken welke slagschaduwcontouren worden bedoeld en adviseert tot	De contouren ten aanzien van slagschaduw worden in het MER nader uitgewerkt en toegelicht. De werking

	monitoring voor de werking van de stilstandvoorziening.	van de stilstandvoorziening zal nader worden beschreven.
35	De indiener adviseert een klachtennummer beschikbaar te maken.	Dergelijke punten worden behandeld in het nog op te stellen participatieplan. Goede communicatie en nabuurschap zijn belangrijk voor de initiatiefnemer.
36	De indiener adviseert aandacht te geven aan de effecten van elektromagnetische velden.	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld.
37	De indiener adviseert visuele hinder in relatie met geluidshinder te voorkomen.	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld.
38	De indiener adviseert om de rotor synchroon te laten draaien en de verlichting synchroon te laten knipperen.	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, waaronder landschap, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld.
39	De indiener adviseert om omwonenden mee te laten denken over maatregelen om hinder te verminderen. Tevens wordt de suggestie gedaan omwonenden reële inspraak te geven en regelmatig te communiceren.	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld. De initiatiefnemer conformeert zich ten minste aan de NWEA gedragscode, waarin principes zijn opgenomen ten aanzien van communicatie en participatie. De nadere invulling hiervan

		vindt plaats voorafgaand aan de vergunningaanvraag.
40	De indiener adviseert een leefbaarheidsfonds te creëren om maatregelen te kunnen financieren.	De initiatiefnemer zal zich ten minste conformeren aan de NWEA gedragscode. Ook wordt er een leefbaarheidsfonds gecreëerd waar door de initiatiefnemer een bijdrage in gedaan moet worden. Dit om een goede verdeling van de lusten en lasten in de omgeving te krijgen. De nadere invulling hiervan zal voorafgaand aan de vergunningaanvraag plaatsvinden.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Wel is de toezegging gedaan om in het MER een hoofdstuk op te nemen dat ingaat op de mogelijke effecten ten aanzien van gezondheid.

Zienswijze 8 - Inwoner Reusel

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
41	De indiener vraagt wat 24-uursexploitatie betekent.	24-uursexploitatie betekent dat het windpark 24 uur per dag, 7 dagen in de week energie kan opwekken, oftewel 'in bedrijf' kan zijn.
42	De indiener vraagt of er een stilstandsvoorziening komt i.v.m. slagschaduw.	Hiertoe wordt in het kader van de vergunningaanvraag nader onderzoek uitgevoerd. Hieruit zal blijken of een stilstandsvoorziening noodzakelijk is.
43	De indiener vraagt waar de kabels voor de netaansluiting komen.	De exacte ligging van de voorzieningen ten behoeve van het windpark, waaronder de bekabeling, zijn op dit moment nog niet bekend.
44	De indiener vraagt hoe ver de slagschaduw komt.	De reikwijdte van slagschaduw is afhankelijk van de afmetingen van de windturbine en de positionering ten opzichte van de windturbine. In het MER worden de effecten van slagschaduw nader onderzocht.
45	De indiener stelt dat er onduidelijke kaarten in de NRD staan en verzoekt een kaart op te nemen met windpark t.o.v. kern van Reusel.	In hoofdstuk 3 van deze reactienota is een kaart opgenomen waarin het plangebied ten opzichte van de woonkern Reusel is weergegeven.
46	Verspreiding van ziektekiemen door windturbines	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat

		ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld.
--	--	---

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Wel wordt ter verduidelijking in de bijlage van deze antwoordnota een kaart opgenomen waarmee de ligging van het windpark ten opzichte van de omliggende woonkernen inzichtelijk wordt gemaakt. Zie hiervoor hoofdstuk 3.

Zienswijze 9 - Inwoner Reusel

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
47	De indiener heeft zorgen over radioactiviteit en chemische zware materialen.	Naast de in het MER gepresenteerde te onderzoeken aspecten, zal tevens een hoofdstuk worden opgenomen dat ingaat op mogelijke effecten op de gezondheid. In dit hoofdstuk zal worden nagegaan welke effecten eventueel kunnen optreden en deze zullen volgens de MER-systematiek worden beoordeeld.
48	De indiener spreekt voorkeur uit voor zonne-energie.	De keuze voor windenergie en andere vormen van duurzame energie is geen keuze tussen verschillende vormen: om de nationale doelstelling met betrekking tot duurzame energie van 2020 en 2023 te halen zijn alle vormen van duurzame energie nodig (onder andere zonne-energie en windenergie). Ook in de visie die in de Kempen is opgesteld wordt ingezet op toepassing van al deze verschillende vormen om de lokale doelstellingen te halen.
49	De indiener heeft zorgen over de mogelijke komst van 150 windturbines.	De Kempengemeenten hebben de notitie grootschalige Wind- en zonne-energie vastgesteld. Hierin is aangegeven in welk gebied nader onderzocht kan worden of er meer windmolens geplaatst kunnen worden. Dit wordt op dit moment nader onderzocht en uitgewerkt. Of er meer windmolens gaan komen en waar deze

		precies gaan komen is echter nog niet bepaald.
50	De indiener heeft zorgen over de obstakelverlichting op de windturbines.	De effecten van verlichting, onder andere op het landschap, worden in het MER nader onderzocht.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 10 - Stichting Groen Kemperland en Stichting Milieuwerkgroep Kemperland

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
51	De indiener vraagt of het initiatief is afgestemd met de Kempengemeenten.	De Kempengemeenten hebben de notitie grootschalige Wind- en zonne-energie vastgesteld. Hierin is aangegeven in welk gebied nader onderzocht kan worden of er meer windmolens geplaatst kunnen worden. Dit wordt op dit moment nader onderzocht en uitgewerkt. Of er meer windmolens gaan komen en waar deze precies gaan komen is echter nog niet bepaald. Binnen de groep Kempengemeenten is afstemming geweest over het initiatief. Ook is de NRD toegestuurd aan de ons omliggende Nederlandse en Belgische gemeenten, om hierop een reactie te vragen.
52	De indiener vraagt duurzame energie opwekking zodanig te realiseren dat deze niet ten koste gaan van waardevolle landschappen.	Het MER gaat in op de effecten van de gepresenteerde alternatieven.
53	De indiener geeft aan dat de gedragscode NWEA niet is opgenomen in de NRD. Er is geen participatie van de Natuur en Milieubeweging.	De initiatiefnemer heeft aangegeven zich ten minste te conformeren aan de NWEA gedragscode, waarin principes zijn opgenomen ten aanzien van communicatie en participatie.. Onderdeel hiervan is dus participatie, waar het de Natuur en Milieubeweging vrij staat om hier bij aan te sluiten.

54	De indiener geeft aan dat er geen onderzoek is gedaan naar geschikte locaties in ruimer gebied, draagvlak	Vanwege het karakter van het MER (ProjectMER) worden alleen de gepresenteerde alternatieven onderzocht. Aangezien het een initiatief van onderop betreft, is er draagvlak onder de direct-omwonenden die binnen een straal van 900 meter om de geplande locaties van de windmolens wonen.
55	De indiener vraagt of de gemeente zich zal houden aan gedragscode.	De NWEA gedragscode is gericht op de ontwikkelaar en daarom is de gemeente niet degene die zich daaraan moet houden.
56	De indiener stelt dat de natuur exclusief behouden is voor de natuur zelf.	De belangen voor natuur worden meegenomen in de belangenafweging voorafgaand aan vergunningverlening.
57	De indiener stelt dat onderzoek moet worden gedaan naar andere locaties in het MER door middel van uitgebreid gebiedsonderzoek naar gehele gemeente (en aangrenzende).	Vanwege het karakter van het MER (ProjectMER) worden alleen de gepresenteerde alternatieven onderzocht. Parallel hieraan wordt door de Kempengemeenten nader onderzocht of er meer windmolens geplaatst kunnen worden. Dit wordt op dit moment nader onderzocht en uitgewerkt.
58	Volgens Provinciaal beleid mogen windturbines niet in NNB en geen (hoge) windturbines in kleinschalige cultuurlandschappen worden geplaatst. Windturbines passen niet in de EHS, zorgen voor barrièrewerking en aantasting van landschapspanorama van het open gebied Cartierheide.	De effecten en inpasbaarheid in het NNB worden onderzocht in het MER. In het kader van de eventuele vergunningaanvraag dient door de initiatiefnemers aangetoond te worden of het project aan het beleid en de regels van de provincie kan voldoen.
59	De indiener twijfelt of kan worden voldaan aan het Nee, tenzij-principe.	De effecten en inpasbaarheid in het NNB worden onderzocht in het MER. In het kader van de eventuele vergunningaanvraag dient door de initiatiefnemers aangetoond te worden of het project aan het beleid en de regels van de provincie kan voldoen.
60	De indiener stelt dat een verplicht MER nodig is in verband met het Natura2000-gebied over de grens en de passende beoordeling.	Uit een eventuele voortoets moet blijken of op voorhand significante negatieve effecten kunnen worden uitgesloten. Zo niet, dan dient een passende beoordeling opgesteld te worden. Indien er vervolgens sprake is van een

		ruimtelijk plan, leidt dit tot een directe MER-plicht
61	De indiener vraagt om barrièrewerking, versnippering van natuur en landschap, vogels, vleermuizen, reptielen en landschap in het MER op te nemen.	Voor zover deze aspecten als een relevante indicator kunnen worden toegepast, zullen deze worden opgenomen in het MER.
62	De indiener vraagt stikstofemissie en -depositie in het Natura2000-gebied tijdens de aanlegfase in het MER op te nemen.	De effecten van de activiteiten worden onderzocht in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS).
63	De indiener geeft aan dat sprake is van een windarm gebied en vraagt wat de overwegingen in deze zijn.	Het plangebied wordt door de initiatiefnemers als voldoende windrijk gezien om een vergunning voor een windpark aan te vragen. Er is immers geen initiatiefnemer die begint als de business case niet haalbaar is.
64	De indieners stelt dat aanvaringen en sterfte onder vleermuizen ook dienen te worden onderzocht, evenals aanwezigheid van reptielen en amfibieën tijdens de aanlegfase.	In het kader van het MER en de vergunningaanvraag zal ten minste een voortoets worden uitgevoerd waarin deze onderdelen worden onderzocht.
65	De indiener stelt dat trekroutes en foerageergebieden en -routes van vogels en vleermuizen in beeld moeten worden gebracht.	In het kader van het MER en de vergunningaanvraag zal ten minste een voortoets worden uitgevoerd waarin deze onderdelen worden onderzocht.
66	De indiener vraagt de effecten door geluid, slagschaduw en lichthinder in de m.e.r. te onderzoeken.	De effecten ten aanzien van geluid en slagschaduw en lichthinder zullen in het MER worden onderzocht. In het kader van de vergunningaanvraag dient aangetoond te worden dat aan de wettelijke bepalingen voldaan kan worden.
67	De indiener vraagt de effecten op de waterhuishouding (natte natuureparels Reuselse Moeren) in de m.e.r. te onderzoeken.	De effecten op zowel de bodem, waaronder waterhuishouding als ecologie worden in het MER onderzocht.
68	De indiener vraagt ondergrondse breuken, geomorfologische en cultuurhistorische waarden en de effecten op de fundaties in de m.e.r. te onderzoeken.	Indien uit onderzoek naar cultuurhistorie en archeologische waarden blijkt dat er sprake is van waardevolle objecten worden deze nader onderzocht.
69	De indiener vraagt de gevolgen voor het landschapsbeeld te onderzoeken.	Deze effecten worden onderzocht.
70	De indiener vraagt de cumulatie van effecten van andere windprojecten te	Deze effecten worden onderzocht.

	onderzoeken.	
71	De indiener vraagt hoe wordt samengewerkt met de Kempengemeenten wat betreft de ruimtelijke regie.	De Kempengemeenten trekken samen op bij grootschalige wind- en zonne-energie. Ook de provincie en RVO zijn hierin aangehaakt. Dit om te komen tot een juiste wijze voor onder meer de ruimtelijke insteek voor windturbines en zonneparken.
72	De indiener vraagt vliegroutes, radarzones en ondergrondse leidingen in beeld brengen.	Deze effecten worden onderzocht.

Conclusie

Bovenstaande zienswijze leidt niet tot een aanpassing of een aanvulling op de ter inzage gelegen Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

Zienswijze 11 - Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Volgnummer zienswijze	Samenvatting zienswijze	Antwoord
73	De indiener vraagt brandpreventiemaatregelen te nemen om schade aan windturbine en mensen te voorkomen en de vluchtveiligheid te verbeteren.	Deze punten aangaande de interne veiligheid van de windturbine worden behandeld in het kader van de vergunningverlening. Het MER schenkt wel aandacht aan externe veiligheid.

3 OVERZICHT WIJZIGINGEN

De in totaal 11 binnengekomen zienswijzen, bestaande uit een totaal van 73 unieke zienswijzen, zijn in de voorgaande tabellen beantwoord. In de beantwoording is kort ingegaan op een achterliggende redenering, behorende bij de gemaakte keuzes in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) of bevat toezeggingen die in het verdere traject van de milieueffectrapportage opgepakt. De zienswijzen hebben niet tot een wijziging van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau geleid. Dit vanwege het karakter van de notitie, waardoor eventuele toezeggingen kunnen worden opgenomen in het MER. De NRD wordt vervolgens vastgesteld met onderhavige Nota van Antwoord als onderdeel van deze notitie.

3.1 Toezeggingen

In het Milieueffectrapport wordt een hoofdstuk gewijd aan de mogelijk effecten ten aanzien van gezondheid. Hierbij wordt, evenals bij de andere te onderzoeken aspecten, gebruik gemaakt van de meest recent beschikbare kennis.

In een zienswijze wordt aangegeven dat de ligging van de planlocatie niet goed inzichtelijk is gemaakt, omdat er geen kaartbeeld is opgenomen waarop de ligging ten opzichte van de woonkern Reusel wordt weergegeven. Door middel van onderstaande figuur wordt dit inzicht alsnog gegeven.

Figuur 1. Ligging van de planlocatie ten opzichte van woonkernen

